

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

31. 12. 2014.

Sarajevo ožujak 2015.

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH	5
1. STRUKTURA LEASING SEKTORA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva.....	6
1.3. Kadrovska struktura	6
2. FINANIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	7
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Kvaliteta aktive	9
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	13
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDIO, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE I PRIGOVORI KORISNIKA LEASING USLUGA	14
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	14
3.2. Tržišni udio prema finansijskom volumenu i broju ugovora	16
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa	17
3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke i pravne osobe	19
III. USKLADENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI	20
IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	21
V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA ..	22
PRILOZI	24
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima	24
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava	25
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava	26
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing	26
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja	27
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka	28
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	29

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 31.12.2014. na temelju analize konačnih nerevidiranih izvješća o poslovanju koje su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. siječnja 2009. („Službene novine Federacije BiH broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvješćivanje, aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima od strane Agencije s ciljem stalnog praćenja poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama financijskih izvješća leasing društava.

Poslovanje leasing sektora u Federaciji BiH već duže razdoblje odvija se u uvjetima djelovanja financijske i ekonomske krize koja je utjecala i na usporavanje i stagnaciju poslovnih aktivnosti leasing društava u prethodnim razdobljima poslovanja, kao i tijekom 2014. godine.

U prvom kvartalu 2014. godine djelatnost leasinga bilježi blago smanjenje vrijednosti i broja novozaključenih ugovora u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine. Relativno slab početak sa smanjenim brojem novozaključenih ugovora je zamijenjen blagim rastom u drugom i trećem kvartalu 2014. godine, dok je četvrti kvartal obilježen ponovnim padom novozaključenih ugovora.

Podaci iz trećeg i četvrtog kvartala ukazuju da negativni efekti elementarnih nepogoda koje su se desile u svibnju 2014. godine u BiH nisu imali značajnih izravnih posljedica na sektor leasinga. Neizravni efekt se manifestirao kroz smanjenje gospodarskih aktivnosti na razini BiH, što je u konačnici utjecalo i na poslovanje leasing društava u FBiH. Upravni odbor Agencije donio je Odluku o privremenim mjerama za tretman obveza po osnovi leasing ugovora klijenata leasing društava koji su pogođeni elementarnim nepogodama („Službene novine Federacije BiH”, broj: 88/14 od 29.10.2014.). Osnovni cilj je bio da se kroz posebne regulatorne zahtjeve, koji su fleksibilniji od postojeći minimalnih propisanih u pogledu formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, stimuliraju leasing društva da nude i ugovaraju posebne mjere, kao što su moratorij i reprogramiranje postojećih obveza po osnovi ugovora o leasingu.

Shodno činjenici da su leasing društva u Federaciji BiH orijentirana uglavnom na pravne osobe (91,08% potraživanja po financijskom leasingu se odnosi na pravne osobe, 6,90% fizičke osobe i 2,02% na poduzetnike i ostale) može se konstatirati da su kretanja u sektoru leasinga odraz makroekonomskih pokazatelja u BiH.

Tablica 1. Makroekonomski pokazatelji u BiH

Pokazatelji	2012. godina	2013. godina	2014. godina
Realna stopa rasta GDP	-1,10%	2,50%	1,00% (procjena)
Stopa rasta industrijske proizvodnje	-5,20%	6,40%	0,10%
Prosječna godišnja inflacija	1,80%	-0,10%	-0,90%
Stopa nezaposlenosti	28,00%	27,50%	27,50%
Strane izravne investicije	558 milijuna KM	478 milijuna KM	700 milijuna KM (procjena)

**Podaci preuzeti od CBBiH*

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31.12.2014. iznosila je 498.432 tisuće KM, što je za 79.669 tisuća KM ili 13,78% manje u odnosu na 31.12.2013.

Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume šest leasing društava s podacima na dan 31.12.2013., dolazi se do zaključka da je kod jednog leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 2.814 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 82.483 tisuće KM, od čega se na dva leasing društva odnosi 79,15% ili 65.288 tisuća KM.

U razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. djelatnost leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja je ostvarila gubitak u iznosu od 12.996 tisuća KM. Pet leasing društava je iskazalo negativan financijski rezultat u iznosu od 14.780 tisuća KM, od čega se 55,37% ili 8.184 tisuće KM odnosi na gubitak jednog leasing društva. Jedno leasing društvo je iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.784 tisuće KM.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31.12.2014. iznosio 34.756 tisuća KM. U usporedbi sa 31.12.2013., navedena pozicija je manja za 1.206 tisuća KM ili 3,35%. Jedno leasing društvo je iskazalo kapital manji od iznosa propisanog odredbama Zakona o leasingu (250.000 KM) i isto je pod posebnom pažnjom Agencije. Napominjemo da su osnivači tog leasing društva tijekom četvrtog kvartala pokrenuli aktivnosti na dokapitalizaciji, te bi iste trebale biti okončane i iskazane u regulatornim izvješćima na dan 31.3.2015.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih

nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U razdoblju od 1.1 do 31.12.2014. obavljeno je ukupno pet on site kontrola, od čega su tri kontrole izvršenja naloga proširene ciljanim kontrolama u segmentu postupanja leasing društava sukladno Zakonu o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH”, broj: 31/14 od 23.4.2014.) i Zakonu o zaštiti žiranata („Službene novine Federacije BiH”, broj: 100/13 od 18.12.2013.).

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom leasing društava tijekom 2014. godine odnosile su se uglavnom na unapređenje internih akata kojima se definiraju rizici u poslovanju, unapređenje internih akata u segmentu računovodstvene funkcije leasing društava, nepoštivanje ugovornih odredaba od strane leasing društava u kontekstu ugovorenog usklađivanja kamatne stope s varijabilnim indeksom, nedostatke sustava internih kontrola u segmentu kvalitete postupanja po internim aktima, dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH, nepoštivanje odredaba Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga i Zakona o obveznim odnosima FBiH po osnovi visine naknade za opomene koje se obračunavaju korisnicima leasinga u kašnjenju kao i zaključivanje ugovora o leasingu koji su u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti žiranata u FBiH.

Ocjena usklađenosti poslovanja leasing društava sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti zasnovana je na ocjenama utvrđenih kontrolama izvršenja danih naloga i analizi izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 31.12.2014. su uključeni podaci dostavljeni od šest leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drukčije naznačeno.

II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LEASING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Djelatnost leasinga u Federaciji BiH na dan 31.12.2014. obavljalo je 6 leasing društava, dok je u razdoblju od 2010. do 2011. godine poslove leasinga obavljalo 8 leasing društava. Do smanjenja broja leasing društava je došlo uslijed oduzimanja dozvole za obavljanje leasing poslovanja za dva leasing društva od strane Agencije.

Šest leasing društava registriranih u Federaciji BiH obavlja poslove leasinga u 20 podružnica, od kojih se 16 podružnica nalazi u Federaciji BiH i 4 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,

3. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
6. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Tijekom četvrtog kvartala 2014. godine nije bilo izmjena u strukturi vlasništva leasing društava u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. I dalje se tri leasing društva nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok se jedno leasing društvo nalazi u većinskom vlasništvu rezidentnih pravnih osoba. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

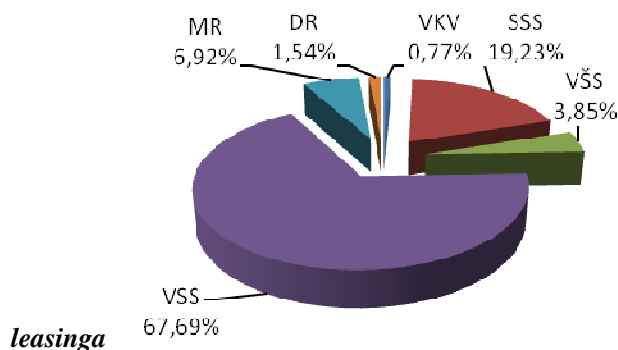
1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31.12.2014. u sektoru leasinga je zaposleno 130 zaposlenika, što predstavlja smanjenje od 15,58% ili 24 zaposlenika u odnosu na 31.12.2013. Pojedinačno promatrano, najznačajniju promjenu broja zaposlenika je iskazalo jedno leasing društvo (smanjenje 29 zaposlenika) koje je početkom 2014. godine imalo organizacijske promjene u kontekstu objedinjavanja pojedinih zajedničkih funkcija s matičnom bankom. Navedena organizacijska promjena je pod posebnom pažnjom Agencije, s obzirom da su u istoj prepoznate nepravilnosti koje se odnose na postupanja u suprotnosti s važećim zakonskim propisima.

U ukupan broj zaposlenika nije uključeno sedam zaposlenika leasing društva čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnicama u Federaciji BiH.

Pored navedenog broja zaposlenih, u leasing društvima je na dan 31.12.2014. angažirano još 36 zaposlenika putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju, od čega se 63,89% ili 23 zaposlenika odnosi na zaposlenike jednog leasing društva. U usporedbi sa 31.12.2013., broj povremeno zaposlenih je povećan za 6 zaposlenika.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u sektoru

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 31.12.2014. na razini sektora

leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.834 tisuća KM aktive (31.12.2013. godine – 3.754 tisuće KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 1.533 do 6.068 tisuća KM aktive po zaposlenom.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31.12.2014. je iznosila 498.432 tisuće KM, što je za 79.669 tisuća KM ili 13,78% manje u odnosu na 31.12.2013. Smanjenje aktive je najvećim dijelom rezultat kontinuiranog smanjenja aktive kod jednog leasing društva koje je u prethodnim razdobljima imalo najveći pojedinačni tržišni udio u sektoru leasinga u FBiH. Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast bilančne sume u iznosu od 2.814 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentiran pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 82.483 tisuće KM, od čega se na dva leasing društva odnosi 75,15% ili 65.288 tisuća KM.

Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 56,41% od ukupne aktive leasing društava.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajnije udio su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 323.400 tisuća KM ili 64,88% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31.12.2013., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su manja za 43.782 tisuće KM ili 11,92%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga manja za 70.847 tisuća KM ili 15,88%.

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31.12.2014. iznosila 56.947 tisuća KM ili 11,43% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31.12.2013., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 7.010 tisuća KM ili 10,96%, dok su bruto potraživanja manja za 6.107 tisuća KM ili 8,54%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 54.886 tisuća KM ili 96,38% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 42.910 tisuća KM ili 78,18% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 79,00%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31.12.2014. je iznosilo 25.642 tisuće KM, što je za 16.133 tisuće KM ili 38,62% manje u odnosu na 31.12.2013. Udio navedene pozicije u ukupnoj aktivni se smanjio sa 7,23%, koliko je iznosio na kraju 2013. godine, na 5,14% koliko je iznosilo na dan 31.12.2014. Iskazano stanje pozicije plasmani bankama na dan 31.12.2014. je iznosilo 21.904 tisuće KM, što je za 6.443 tisuće

KM ili 41,67% više u odnosu na 31.12.2013. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31.12.2014. je iznosila 27.257 tisuća KM i za 1.960 tisuća KM ili 7,75% je veća u odnosu na 31.12.2013. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 5.155 tisuća KM, dok je kod 4 leasing društva iskazano smanjenje u iznosu od 3.195 tisuća KM.

U Tablici 2. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

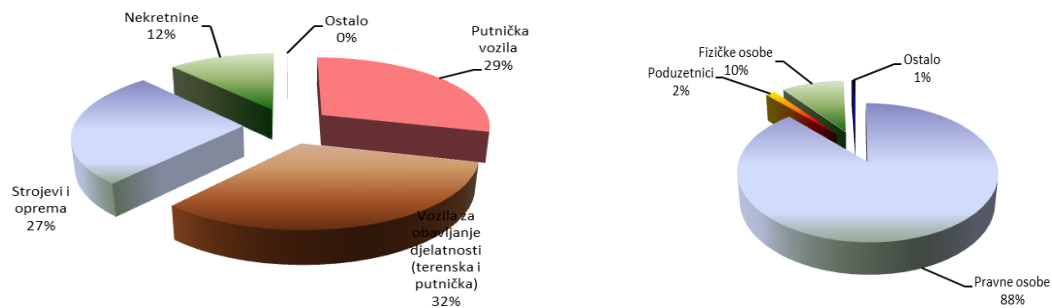
Tablica 2. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2013	% udio u aktivi	31.12.2014	% udio u aktivi	31.12.2014 / 31.12.2013
Financijski leasing – neto	367.940	63,51%	323.400	64,88%	-11,92%
Operativni leasing – neto	25.297	4,38%	27.257	5,47%	7,75%
Zajam – neto	63.957	11,06%	56.947	11,43%	-10,96%
Ostala aktiva	121.665	21,05%	90.828	18,22%	-25,35%
Ukupna aktiva	578.101	100,00%	498.432	100,00%	-13,78%

U strukturi potraživanja prema korisniku leasinga i predmetu leasinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja.

Grafikon 2. Struktura potraživanja po osnovi financijskog leasinga prema predmetu i korisniku leasinga na dan 31.12.2014.

2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31.12.2014. iskazane su u iznosu od 8.390 tisuća KM, što predstavlja smanjenje za 14.911 tisuća KM ili 63,99% u odnosu na 31.12.2013. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 31.12.2014. je iskazano ukupno 9.679 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, dok je na dan 31.12.2013. iskazan iznos od 15.171 tisuću KM, što predstavlja smanjenje od 5.492 tisuće KM ili 36,20%.

Detaljnou analizom pojedinačnih izvješća leasing društava po osnovi formiranih rezervi za gubitke po ugovorima financijskog leasinga konstatirano je da je značajno smanjenje rezervi uzrokovano sljedećim pojavama i aktivnostima:

- reprogramom materijalno značajnog iznosa potraživanja po ugovorima financijskog leasinga od strane jednog leasing društva,
- oporavka kvalitete potraživanja materijalno značajnog klijenta izloženog kod jednog leasing društva i
- značajnog iznosa novih otpisanih potraživanja u izvanbilančnu evidenciju od strane jednog leasing društva.

Prethodno navedeni reprogram i oporavak materijalno značajnog klijenta je pored smanjenja rezervi za gubitke iskazanih u bilanci stanja uzrokovao i povećanje prihoda nastalih po osnovi otpuštanja značajnog iznosa rezervi formiranih u prethodnim razdobljima poslovanja, a što je uzrokovalo pozitivan efekt na račun dobiti i gubitka sektora i više iskazanih prihoda u odnosu na rashode na poziciji troškova rezervi po financijskom leasingu.

U Tablica 3. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 3. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja

(000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2013	Ukupne rezerve 31.12.2014	% promjene
0-60	701	1.468	109,27%
60-90	385	181	-52,99%
90-180	9.425	1.179	-87,49%
preko 180	12.444	4.958	-60,16%
preko 360	346	604	74,57%
UKUPNO	23.301	8.390	-63,99%

Pojedinačno promatrano, na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) se odnosi 84,68% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod jednog leasing društva je

evidentirano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31.12.2013. u ukupnom iznosu od 1.164 tisuće KM, dok je kod pet leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31.12.2013. u ukupnom iznosu od 16.075 tisuća KM.

Rezerve za zajmove na dan 31.12.2014. su iznosile 8.429 tisuća KM i povećane su za 903 tisuće KM ili 12,00% u odnosu na 31.12.2013., kada su rezerve za zajmove iznosile 7.526 tisuća KM.

Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 31.12.2014., 8.119 tisuća KM ili 96,32% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba i potraživanja korisnika leasing usluge kod kojeg je izražena značajna koncentracija izloženosti društva.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31.12.2014. je iznosio 123.180 tisuća KM i veći je za 34.769 tisuća KM ili 39,33% u odnosu na 31.12.2013. Iskazano povećanje otpisanih potraživanja je uzrokovano korekcijom izvješća jednog leasing društva po nalogu Agencije i isto ne predstavlja stvarno povećanje otpisanih potraživanja (izvještajna korekcija). Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 69.273 tisuće KM ili 56,24% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva.

Uvidom u strukturu otpisanih potraživanja konstatirano je da je tijekom 2014. godine izvanbilančno evidentirano novih potraživanja u iznosu od 14.104 tisuće KM, od čega se 8.274 tisuće KM ili 58,66% odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva.

Naplaćena izvanbilančna potraživanja na dan 31.12.2014. iznosila su 2.966 tisuća KM, od čega se 2.128 tisuća KM ili 71,75% odnosi na naplaćena izvanbilančna potraživanja od strane jednog društva. Ukupan iznos naplaćenih potraživanja tijekom 2014. godine je za 875 tisuća KM ili 41,85% veći u odnosu na 31.12.2013.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 31.12.2014., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 25.472 tisuće KM i manja je za 8.059 tisuća KM ili 24,03% u odnosu na 31.12.2013. Iskazana vrijednost se odnosi na 126 izuzetih jedinica, što je za 42 izuzeta predmeta ili 25,00% manje u odnosu na 31.12.2013. U Tablici 4. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31.12.2013. i 31.12.2014.

Tablica 4. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2013		31.12.2014	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	98	1.713	41	609
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	31	429	24	927
3.	Strojevi i oprema	18	6.613	34	840
4.	Nekretnine	21	24.776	27	23.096
5.	Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0
6.	Aparati za kućanstvo	0	0	0	0
7.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		168	33.531	126	25.472

Pojedinačno promatrano, 23.487 tisuća KM ili 92,20% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane dva leasing društva.

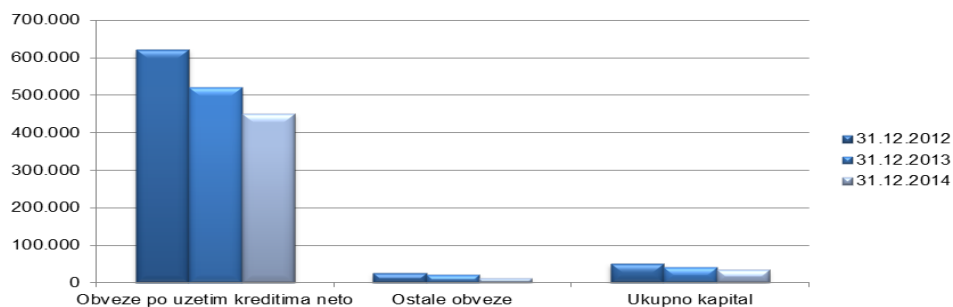
Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 31.12.2014., 23.096 tisuća KM ili 90,67% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

U izvješćima leasing društava po osnovi odobrenih moratorija i reprograma potraživanja u područjima ugroženim elementarnim nepogodama dostavljenim na dan 31.12.2014. iskazano je 6 ugovora s ukupnim iznosom potraživanja 399 tisuća po kojima su leasing društva odobrila moratorij potraživanja i 10 ugovora s ukupnim iznosom potraživanja u iznosu 493 tisuće KM po kojima su leasing društva odobrila reprogram potraživanja.

2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na 31.12.2014. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (90,62% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 3. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora na 31.12.2012., 31.12.2013. i 31.12.2014.

Grafikon 3. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Usljed smanjenih poslovnih aktivnosti leasing društava ukupne obveze po kreditima na dan 31.12.2014. smanjene su za 68.959 tisuća KM ili 13,25% u odnosu na 31.12.2013. kada je navedena pozicija iznosila 520.625 tisuća KM. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 416.441 tisuću KM ili 83,55% se odnosi na dugoročne obveze (obveze po kratkoročnim kreditima na dan 31.12.2014. iznose 35.576 tisuća KM).

Leasing sektor u BiH u razdoblju do financijske krize (kraj 2008. godine) imao je značajne izvore financiranja iz inozemstva. U uvjetima djelovanja dužničke krize u Europi (2011. godina) došlo je do otežanog pristupa tržištu novca, kao i novih poslovnih strategija matičnih grupacija, koje pored reorganizacije i restrukturiranja grupacija, uključuju i mjere restriktivnijeg financiranja supsidijara što se odrazilo i na leasing društva koja posluju u FBiH.

U strukturi izvora financiranja, na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju se odnosi 62,63% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 17,55% odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 19,82% se odnosi na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. 7 je iznosila 2,97% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je u blagom porastu u odnosu na prethodnu poslovnu godinu kada je iznosila 2,88%. Kamatne stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija prosječna vrijednost tijekom 2014. godine nije značajno odstupala od prosječne vrijednosti u 2013. godini.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31.12.2014. iznosio 34.756 tisuća KM. U usporedbi sa 31.12.2013., navedena pozicija je manja za 1.206 tisuća KM ili 3,35%. Smanjenje je nastalo uslijed činjenice da je sektor na dan 31.12.2014. iskazao gubitak u poslovanju koji je

uzrokovan pogoršanjem kvalitete portfelja, te nedovoljnim volumenom novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga.

Osnivači leasing društva, koje je iskazalo ukupni kapital manji od minimalnog iznosa propisanog odredbama Zakona o leasingu, su tijekom četvrtog kvartala pokrenuli aktivnosti na dokapitalizaciji, te bi iste trebale biti okončane i iskazane u regulatornim izvješćima na dan 31.3.2015.

Agencija kontinuirano provodi nadzor i poduzima aktivnosti na kapitalnom jačanju leasing društva kod kojeg je kapital manji od minimalnog iznosa definiranog Zakonom o leasingu.

2.3. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. ostvaren je gubitak u iznosu od 12.996 tisuća KM, od čega se 8.184 tisuće ili 62,97% odnosi na jedno leasing društvo.

Pojedinačno promatrano, pet leasing društva je iskazalo negativan financijski rezultat u iznosu od 14.780 tisuća KM, dok je jedno leasing društvo iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.784 tisuće KM. Iskazani gubitak je manji za 27.721 tisuću KM ili 68,18% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Analizom pojedinačnih poslovnih rezultata leasing društava konstatirano je da je iskazani gubitak uzrokovan korekcijom vrijednosti izuzetog predmeta leasinga kod jednog leasing društva po nalogu Agencije (cjelokupan iznos iskazane vrijednosti zalihe u iznosu cca 5,5 milijuna KM isknjižen iz bilančne evidencije na teret rashoda tekućeg poslovnog razdoblja iz razloga jer društvo nije bilo u faktičnom posjedu iste te nisu stvoreni preduvjeti za knjigovodstvenu evidenciju na poziciju zaliha), kao i ispravicima procijenjenih vrijednosti izuzetih predmeta leasinga i novim otpisom potraživanja.

Prihodi od kamata u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. iznosili su 30.046 tisuća KM. Navedena pozicija je za 7.755 tisuća KM ili 20,52% manja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 22.308 tisuća KM i za 6.433 tisuće KM ili 22,38% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti smanjenjem kamatonosne aktive leasing društava (pad aktivnog portfelja) i smanjenim novim poslovnim aktivnostima. Pozicija ostalih prihoda po kamati je smanjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.174 tisuće KM ili 16,42%. U navedenoj poziciji dominira kamatni prihod po osnovi odobrenih zajmova, čiji je volumen značajno manji u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što je uzrokovalo i smanjenje ukupnog kamatnog prihoda.

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 14.477 tisuća KM, što je za 2.010 tisuća KM ili 12,19% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed smanjene kreditne aktivnosti leasing društava.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 31.12.2014. je iznosio 15.569 tisuća KM, što predstavlja smanjenje od 5.745 tisuća KM ili 26,95% u odnosu na isto

razdoblje prethodne poslovne godine. Prethodno navedeno ukazuje na činjenicu da smanjenje kamatnog prihoda nije linearno praćeno i smanjenjem kamatnog rashoda, uslijed činjenice da je značajan iznos plasmana odobrenih u prethodnim razdobljima nenaplativ (otpisana potraživanja), uz prolongaciju plaćanja kreditnih obveza po kreditnim linijama iz kojih su odobrena sporna financiranja.

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine manja za 7.764 tisuće KM ili 28,76% iz razloga jer su pojedina leasing društva u okviru navedene pozicije tijekom 2013. godine knjigovodstveno evidentirala procijenjenu vrijednost izuzetih predmeta leasinga (paralelno s otpisom potraživanja u izvanbilančnu evidenciju).

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke na dan 31.12.2014. je iskazan neto prihod u iznosu od 327 tisuća KM, što predstavlja smanjenje za 28.907 tisuća KM ili 101,14% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada su troškovi rezervi iznosili 28.580 tisuća KM. Navedeno smanjenje troškova rezervi (na poziciji troškova rezervi iskazan neto prihod) je uzrokovano oslobađanjem rezervi po financijskom leasingu uslijed reprogramiranja ugovora s ciljem oporavka strateški važnog korisnika leasing usluge, stvarnog oporavka materijalno značajnog klijenta i ulaska u posjed predmeta leasinga.

Za potrebe analize tržišta leasinga izračunati su pokazatelji poslovanja koji su prikazani u Tablici 5. Informacije.

Tablica 5. Osnovni pokazatelji poslovanja

POKAZATELJI POSLOVANJA	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Prinos na prosječnu aktivu (ROA)	-1,54%	-2,85%	-5,63%	-2,55%
Prinos na prosječni kapital (ROE)	-21%	-31,45%	-53,04%	-23,17%
Prosječna aktivna kamatna stopa (financijski leasing)	7,18%	7,19%	7,15%	6,39%
Prosječna pasivna kamatna stopa	3,76%	3,67%	2,88%	2,97%
Ukupne obaveze prema kapitalu	13,37	13,29	13,32	13,34

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDIO, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Djelatnost leasinga bilježila je i u 2014. godini nastavak trenda smanjenja poslovnih aktivnosti i usporavanje rasta volumena poslovanja. Djelatnost leasinga već četvrtu godinu zaredom bilježi smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora i smanjenje ukupnog iznosa financiranja. Oporavak tržišta leasinga zavisi od ekonomske situacije u zemlji. Tijekom 2014. godine bilježi se povećanje financiranja putem operativnog leasinga za 76,34% u odnosu na 2013. godinu.

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. je iznosila 151.401 tisuću KM i za 30.156 tisuća KM ili 16,61% je manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora iznosi 3.755 ugovora, što je za 486 ugovora ili 11,46% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih tijekom 2014. godine je iznosila 40 tisuća KM i nešto je manja u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prošle godine, kada je iznosila 43 tisuće KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora, 134.007 tisuća KM ili 88,15% se odnosi na ugovore financijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 6,50% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 9,04%.

U Tablici 6. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 6. Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga

(000 KM)

	2013. godina			2014. godina		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	125.755	9.816	104.980	103.870	16.394	120.264
Oprema	42.854	51	37.127	28.064	1.000	29.064
Nekretnine	2.851	0	2.476	2.032	0	2.032
Ostalo	458	0	355	41	0	41
UKUPNO	171.918	9.864	144.938	134.007	17.394	151.401

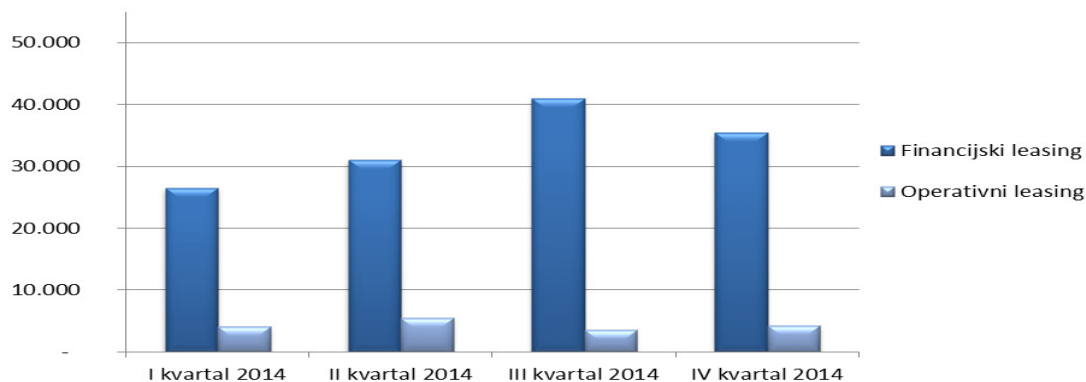
U ukupan iznos novih financiranja ostvaren tijekom 2014. godine uključen je i iznos financiranja koje je ostvarilo leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH).

Napominjemo da je jedno leasing društvo po osnovi odluke vlasnika obustavilo nova financiranja s ciljem stabilizacije poslovanja i sanacije postojećih problematičnih plasmana kao i da je i jedno leasing društvo uslijed organizacijskih promjena iskazalo značajno smanjenje volumena novozaključenih ugovora u odnosu na 2013. godinu (29.388 tisuća KM ili 62,57%).

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (91,08% od ukupnog iznosa financiranja tijekom 2014. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2014. godini.

Grafikon 4. Usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2014. godini (u 000KM)

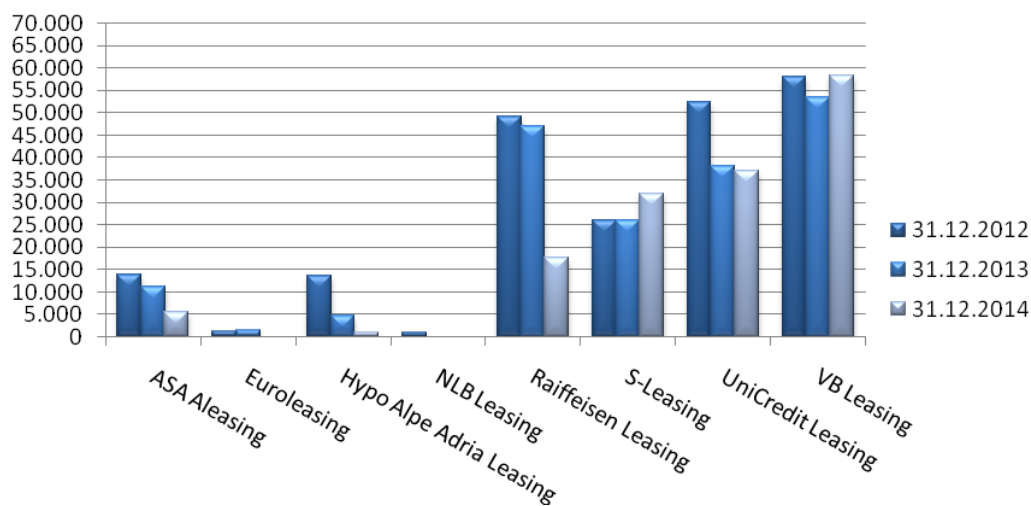

Volumen financiranja putem ugovora operativnog leasinga u 2014. godini je veći za 7.527 tisuća KM ili 76,34% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

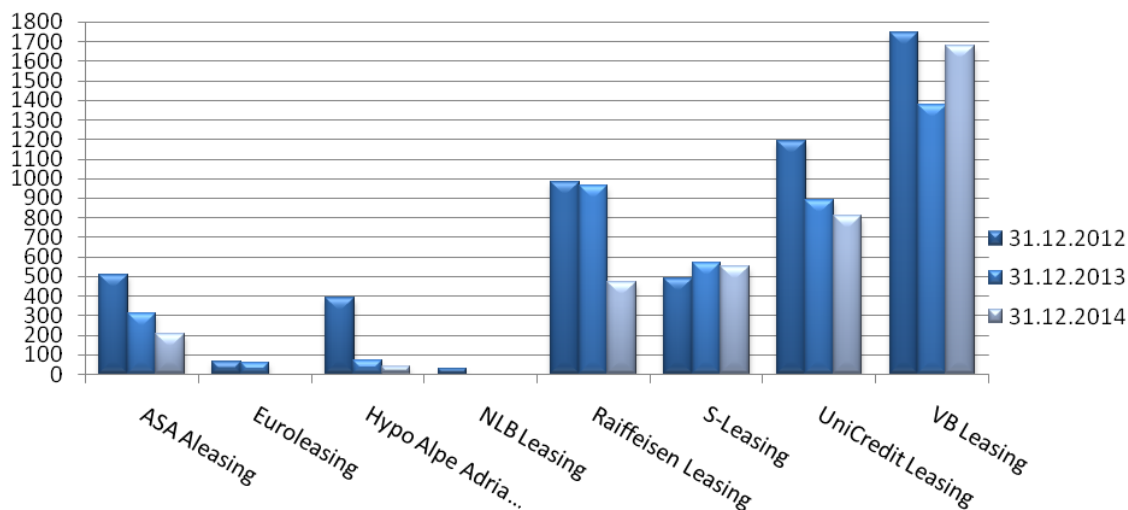
3.2. Tržišni udio prema financijskom volumenu i broju ugovora

Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije

Grafikon 5. Tržišni udio prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 6. Tržišni udio prema broju ugovora

Na temelju naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod dva leasing društva tijekom 2014. godine došlo do povećanja volumena novih financiranja u odnosu na 2013. godinu, dok su četiri društva imala smanjenje volumena financiranja u rasponu od 3,01% do 79,29%.

3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom 2014. godine je iznosila 6,21% za kratkoročne i 6,51% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 10,27%, a za dugoročne 9,01% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 6,50%, a efektivna 9,04% na godišnjoj razini. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 6,82% i efektivna od 9,27% na godišnjoj razini, evidentno je blago smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga.

U Tablici 7. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom 2014. godine.

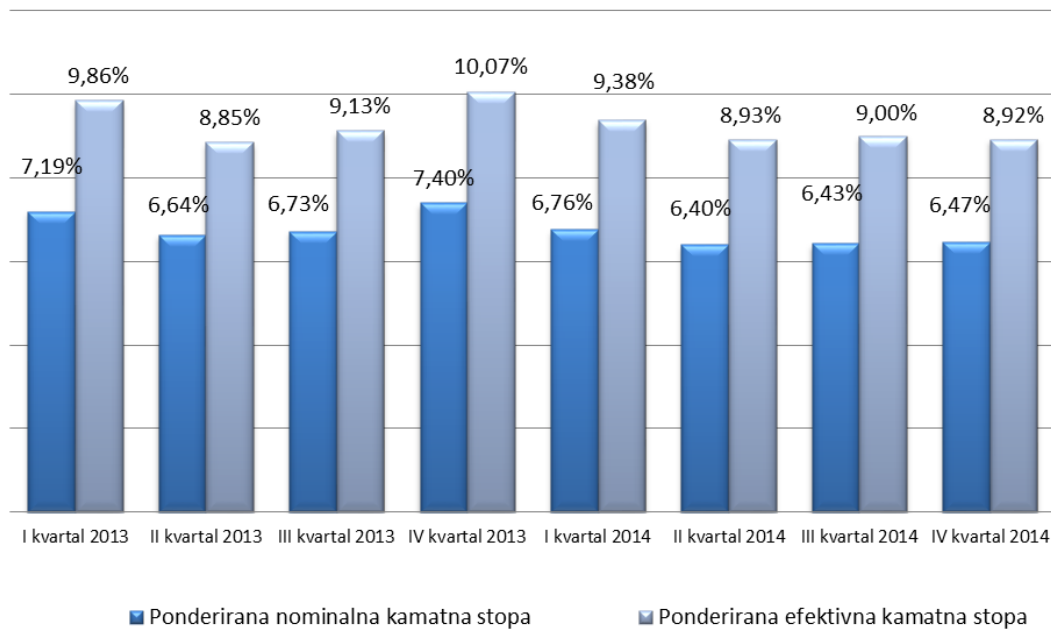
Tablica 7. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2014. godine

Redni broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja u (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	102	3.096	6,21%	10,27%
a.	putnička vozila	54	1.197	6,40%	11,55%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	39	1.513	5,97%	9,17%
c.	strojevi i oprema	8	385	6,59%	10,65%
d.	ostalo	1	1	7,00%	9,62%
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	102	3.096	6,21%	10,27%
a.	pravne osobe	92	2.999	6,14%	9,99%
b.	poduzetnici	2	21	9,12%	22,12%
c.	fizičke osobe	8	76	8,18%	18,34%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	3.201	130.911	6,51%	9,01%
a.	putnička vozila	1.802	48.973	6,59%	9,49%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	939	52.187	6,29%	8,61%
c.	strojevi i oprema	455	27.679	6,78%	9,11
d.	nekretnine	2	2.032	6,23%	6,45
e.	ostalo	3	40	8,11%	11,91%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	3.201	130.911	6,51%	9,01%
a.	pravne osobe	2.611	117.529	6,55%	8,92%
b.	poduzetnici	108	3.007	7,09%	11,25%
c.	fizičke osobe	482	10.375	5,88%	9,38%
	UKUPNO	3.303	134.007	6,50%	9,04%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa tijekom 2014. godine u odnosu na 2013. godinu je evidentan i u slučaju promatranja ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa na kvartalnoj razini, a što je uzrokovano niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane ulazne i izlazne kamate, kao i odnosom ponude i potražnje za leasing proizvode.

U Grafikonu 7. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 7. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o finansijskom leasingu po kvartalima tijekom 2013. i 2014. godine

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između leasing društva i korisnika leasinga u trenutku potpisa leasing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjoj razini izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obveza dogovorenih između leasing društva i korisnika leasinga, i u iste su uključeni svi novčani tokovi predviđeni leasing ugovorom koji se odnose na uplate korisnika leasinga isključivo prema leasing društvu.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obvezan dio ugovora o finansijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora finansijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora.

3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke i pravne osobe

U razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. dostavljeno je u Agenciju ukupno 14 prigovora od strane korisnika leasing usluga od čega se 8 prigovora odnosi na pravne osobe, a 6 prigovora na fizičke osobe. Od navedenog broja prigovora 7 prigovora je sa statusom negativno riješenih, (ugovorne strane su u procesu posredovanja od strane Agencije upućene na sudsko

odlučivanje), 4 prigovora su pozitivno riješena (u posredovanju Agencije ugovorne strane su riješile prigovor) i 3 prigovora su u procesu rješavanja.

III. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

U kontroli usklađenosti poslovanja leasing društava sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti utvrđeno je 36 neusklađenosti i nepravilnosti (6 nepravilnosti i neusklađenosti po leasing društvu).

Na temelju pojedinačnih usklađenosti leasing društava, a iz kojih se izvodi ocjena usklađenosti leasing sektora sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom nastavila, ranije zabilježeni, trend rasta i približila se zadovoljavajućoj te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost.

Ukoliko promatramo usklađenost leasing sektora s odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene glasnik BiH”, broj: 47/14), Zakona o leasingu, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službene novine Federacije BiH”), te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je leasing sektor Federacije Bosne i Hercegovine, što je sukladno zabilježenom trendu rasta kvalitete upravljanja rizicima koji mogu biti posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i provedbenim propisima.

Prihvatljivost klijenta

Leasing društva su definirala politiku o prihvatljivosti klijenata, ali još uvijek nisu ustrojila odgovarajuće registre profila klijenata. Problem predstavlja ažuriranje podataka u registrima koji su ustrojeni. Svakako je veoma značajno da su isti definirani i da se počinje primjenjivati pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika, odnosno da se donosi odluka o tome koji klijenti nisu prihvatljivi za leasing društvo.

Identifikacija i praćenje aktivnosti klijenta

Leasing društva su donijela politike o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta. Usvojila su standard «upoznaj svog klijenta» kao osnovni element ove politike. Politiku o identifikaciji klijenta leasing društva primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa s klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se verificira izvršena identifikacija kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. Pored problema ažuriranja ove dokumentacije prisutan je i problem identifikacije i verifikacije izvora sredstava koja klijentima služe za izvršenje transakcija kojima se vrši plaćanje anuiteta po danim

financiranjima. Nije utvrđen ni jedan slučaj u kojem dani nalog iz ove politike nije izvršen, što potvrđuje da konstatacija o trendu rasta u kvaliteti upravljanja rizikom stoji i za ovu politiku.

Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

Elementi navedene politike su definirani u programima leasing društava. Definirane su linije izvješćivanja, kako eksterne, tako i interne, a što pokazuje da je prisutan trend rasta u kvaliteti upravljanja rizikom kada je u pitanju ova politika.

Izvješćivanje

Leasing društva su u 2014. godini izvijestila 112 transakcija u vrijednosti od 2.237.038 KM, što je 231,30% u odnosu na prethodnu godinu.

Na temelju navedenog može se zaključiti da su leasing društva dobro definirala pokazatelje sumnjivih transakcija te da su ih dobro primijenila i prepoznala sumnjive transakcije. Međutim, nužno je redefinirati pokazatelje i liste sumnjivih klijenata.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH sa 31.12.2014. može se zaključiti da je poslovanje leasing društava u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. u Federaciji BiH i dalje sa silaznim trendom u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Kod pojedinih leasing društava su još uvijek prisutne poteškoće poslovanja koje proizlaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim razdobljima.

Utjecaj krize na realni sektor je evidentan, a posljedice će se i u narednom razdoblju neminovno odražavati i na ekonomsko okruženje u kome posluju leasing društva.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor leasing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,

- zaštita korisnika leasing usluga s ciljem ostvarivanja financijske stabilnosti leasing sektora u cjelini,
- praćenje aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova i
- unapređivati suradnju s Udruženjem leasing društava u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa.

U narednom razdoblju leasing društva se trebaju dodatno fokusirati na kontrolu dospjelih a nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju treba posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju sustava naplate dospjelih nenaplaćenih potraživanja, kao i na unapređenju prodajnih kapaciteta i kanala prodaje.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- jačanje sustava internih kontrola i funkciju unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnijih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvješćivanja,
- unapređenju načina informiranja i fer odnosa prema korisnicima leasinga prije kao i tijekom trajanja ugovornog odnosa,
- primjene praksi odgovornog financiranja,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga,
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke i
- usklađivanje poslovanja sa Zakonom o zaštiti žiranata u Federaciji BiH i Zakonom o zaštiti korisnika financijskih usluga.

V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA

Na temelju Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama FBiH” broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društava,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
15. Odluka o privremenim mjerama za tretman obveza po osnovi leasing ugovora klijenata leasing društava koji su pogođeni elementarnim nepogodama,
16. Uputa za izradu izvješća leasing društava,
17. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-69-6/15
Sarajevo: 31. 3. 2015.

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 31.12.2014.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licencije	Broj zaposlenika	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Samir Mustafić	+ 387 33 771 222	22.03.2010.	17	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	8	www.nlbleasing.ba
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Danijela Ozme 3, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	25	www.rlbh.ba
4.	S-LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7 Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	14	www.s-leasing.ba
5.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	31	www.unicreditleasing.ba
6.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	35	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	130	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 31.12.2014.

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% udjela
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	33,81%
	ALEASING d.o.o. Ljubljana	49,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 31.12.2014. (u 000 KM)

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	23.725	12	1.161	1.173
60-90	5%	35.553	1.778	476	2.254
90-180	10%	489	49	0	49
180-270	30%	936	280	0	280
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	4.673	4.673	0	4.673
UKUPNO		65.376	6.792	1.637	8.429

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 31.12.2014. (u 000 KM)

Dana kašnjenja	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	
0-60	0,50%	0,50%	272.124	23.889	52.861	5.179	264	26	1.177	1.468
60-90	10%	10%	12.834	1.218	1.437	0	144	0	37	181
90-180	50%	50%	3.015	12.832	911	617	456	309	415	1.179
preko 180	100%	75%	4.917	355	4.835	128	4.835	96	27	4.958
preko 360	100%	100%	129	477	129	475	129	475	0	604
UKUPNO			293.019	38.771	60.173	6.399	5.828	906	1.656	8.390

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2013		31.12.2014		% rasta
		Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	31.12.2014/31.12.2013
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	41.775	7,23%	25.642	5,14%	-38,62%
2.	Plasmani bankama	15.461	2,67%	21.904	4,39%	41,67%
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto	367.182	63,52%	323.400	64,88%	-11,92%
3a)	potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	446.269	77,20%	375.422	75,32%	-15,88%
3b)	rezerve za gubitke	23.301	4,03%	8.390	1,68%	-63,99%
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	55.504	9,60%	43.210	8,67%	-22,15%
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	282	0,05%	422	0,08%	49,65%
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,00%	2	0,00%	0,00%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	33.783	5,84%	36.093	7,24%	6,84%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	13.696	2,37%	14.449	2,90%	5,50%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	42.375	7,33%	43.520	8,73%	2,70%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.210	0,90%	5.613	1,13%	7,74%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	17.078	2,95%	16.263	3,26%	-4,77%
6.	Dugoročne investicije	119	0,02%	52	0,01%	-56,30%
7.	Ostala aktiva	119.779	20,72%	91.339	18,33%	-23,74%
7a)	Zajmovi, neto	63.957	11,06%	56.947	11,43%	-10,96%
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	71.483	12,37%	65.376	13,12%	-8,54%
7a2)	rezerve za zajmove	7.526	1,30%	8.429	1,69%	12,00%
7b)	zalihe	33.212	5,75%	25.307	5,08%	-23,80%
7c)	ostala aktiva	22.610	3,91%	9.085	1,82%	-59,82%
	UKUPNA AKTIVA	578.101	100,00%	498.432	100,00%	-13,78%
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	520.625	90,06%	451.666	90,62%	-13,25%
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	65.064	11,25%	35.576	7,14%	-45,32%
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	456.159	78,91%	416.441	83,55%	-8,71%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	598	0,10%	351	0,07%	-41,30%
10.	Ostale obveze	21.514	3,72%	12.010	2,41%	-44,18%
	UKUPNO OBVEZE	542.139	93,78%	463.676	93,03%	-14,47%
11.	Temeljni kapital	90.502	15,66%	41.572	8,34%	-54,07%
12.	Rezerve	8.829	1,53%	10.584	2,12%	19,88%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-63.369	-10,96%	-17.400	-3,49%	-72,54%
	UKUPNO KAPITAL	35.962	6,22%	34.756	6,97%	-3,35%
	UKUPNO PASIVA	578.101	100,00%	498.432	100,00%	-13,78%
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	65.028	11,25%	118.913	23,86%	82,86%
	Novi otpis (+)	25.562	4,42%	14.104	2,83%	-44,82%
	Naplata (-)	2.091	0,36%	2.966	0,60%	41,85%
	Trajni otpis (-)	88	0,02%	6.871	1,38%	7707,95%
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	88.411	15,29%	123.180	24,71%	39,33%

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2013.		31.12.2014		% rasta 30.12.2014/ 31.12.2013
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	37.801	58,34%	30.046	60,97%	-20,52%
1a)	kamate po finansijskom leasingu	28.741	44,35%	22.308	45,27%	-22,38%
1b)	kamate na plasmane bankama	192	0,30%	388	0,79%	102,08%
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	1.718	2,65%	1.374	2,79%	-20,02%
1d)	ostali prihodi po kamatama	7.150	11,03%	5.976	12,13%	-16,42%
2.	Rashodi po kamatama	16.487	25,44%	14.477	29,38%	-12,19%
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	16.129	24,89%	14.025	28,46%	-13,04%
2b)	naknade za obradu kredita	358	0,55%	347	0,70%	-3,07%
2c)	ostali rashodi po kamatama	0	0,00%	105	0,21%	0,00%
3.	Neto prihodi od kamata	21.314	32,89%	15.569	31,59%	-26,95%
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	26.997	41,66%	19.233	39,03%	-28,76%
4a)	naknade za izvršene usluge	34	0,05%	49	0,10%	44,12%
4b)	naknade od operativnog najma	11.800	18,21%	11.625	23,59%	-1,48%
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	37	0,06%	24	0,05%	-35,14%
4d)	ostali operativni prihodi	15.126	23,34%	7.535	15,29%	-50,19%
4d1)	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1.944	3,00%	2.898	5,88%	49,07%
4d2)	prihodi od opomena	602	0,93%	542	1,10%	-9,97%
4d3)	ostalo	12.580	19,41%	4.092	8,30%	-67,47%
5.	Operativni rashodi	59.947	92,51%	47.773	96,94%	-20,31%
5a)	troškovi plaća i doprinosa	8.537	13,17%	7.743	15,71%	-9,30%
5b)	troškovi poslovnog prostora	12.300	18,98%	14.005	28,42%	13,86%
5c)	ostali operativni rashodi	39.110	60,36%	26.025	52,81%	-33,46%
6.	Troškovi rezervi za gubitke	28.580	44,11%	-327	-0,66%	-101,14%
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	22.318	34,44%	-1.230	-2,50%	-105,51%
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	6.262	9,66%	903	1,83%	-85,58%
7.	Dobit prije poreza	-40.216	-62,06%	-12.644	-25,66%	-68,56%
8.	porez na dobit	442	0,68%	352	0,71%	-20,36%
9.	Neto dobit	-40.658	-62,75%	-12.996	-26,37%	-68,04%

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2013					31.12.2014				Indeks bilančne sume
Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udio 31.12. 2013.	Kumul. udio	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udio 31.12.2014.	Kumul. udio	
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	192.559	33,31%	33,31%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	151.699	30,44%	30,44%	79
UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	153.919	26,62%	59,93%	2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	129.491	25,98%	56,41%	84
VB Leasing d.o.o. Sarajevo	110.709	19,15%	79,08%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	109.281	21,92%	78,34%	99
S-Leasing d.o.o. Sarajevo	53.651	9,28%	88,36%	4.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	56.465	11,33%	89,67%	105
NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	31.545	5,46%	93,82%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	25.429	5,10%	94,77%	81
Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	35.718	6,18%	100,00%	6.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	26.067	5,23%	100,00%	73
	578.101	100,00%			UKUPNO	498.432	100,00%		86

